

Tūrisma maršrutu izstrāde un ekskursiju vadīšana

Tūrisma maršruta plānošana, PEST analīze, Tūrisma maršrutu pasniegšana, tūrisma maršruta dramaturģija, radošuma pieeja plānošanā.

Gids, pasniedzējs, gidu apmācību programmas vadītājs
MSc., MBA **Armands Muižnieks**

27.01.2022.

Projekts Nr. LLI-447 “Starptautiskā kultūras tūrisma maršruta “Baltu ceļš” atpazīstamības veicināšana” (“Izzini Baltus/Explore Balts”)

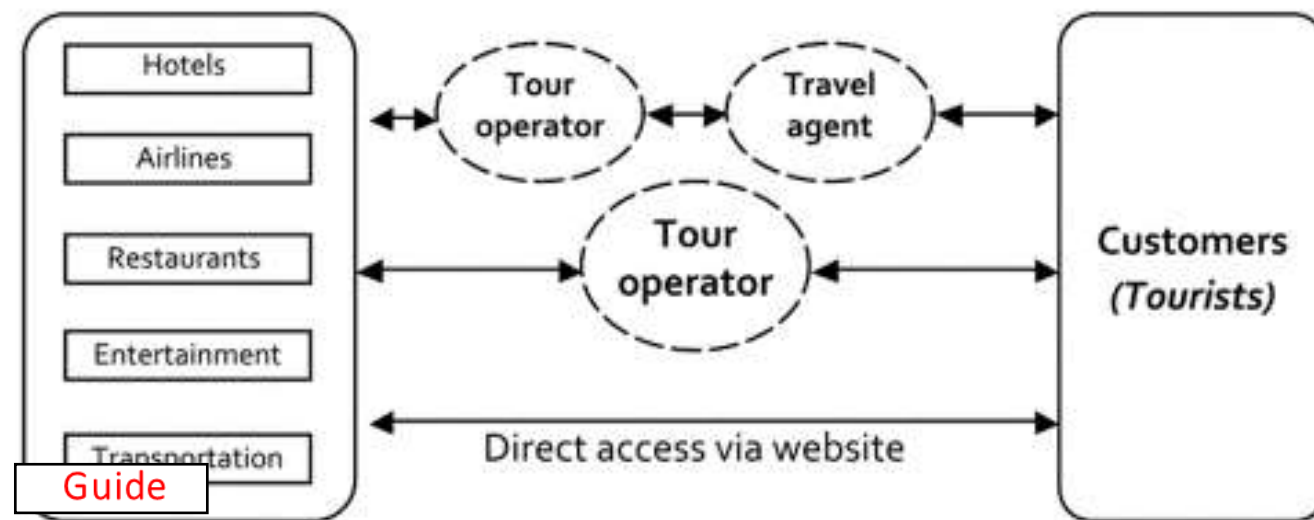
Mēs (gidi) esam dažādi

Avots: <https://www.la.lv/aktuali-un-noderigi-50>

Ceļojumu organizēšanas modelis

Tour operations

https://www.researchgate.net/figure/The-role-of-the-intermediaries-in-the-tourism-supply-chains-adopted-from-Piboonrunroj_fig8_289672390

Kādi mēs esam?

- Ekskursiju vadīšana kā hobijs (gribu un vedu)
- Uz līguma pamata kā algots darbinieks kādā no TO vai TA
- Pašnodarbināts gids (reģistrēta saimnieciskā darbība)
- Profesionāls gids (galvenie ienākumi no ekskursiju vadīšanas)

(Autora foto, 2019)

Tūristu gids

- Tūristu gids ir profesionāli sagatavota persona, kas sniedz vispusīgu informāciju par tūrisma objektiem, kā arī vada vietējo vai ārvalstu tūristu ekskursiju iepriekš izstrādātos tūrisma maršrutos. (Tūrisma likums)
- Pavadīt tūristus, nodrošinot viņu komfortu un drošību, kā arī apskatīt vietējas nozīmes ievērojamās vietas; sniegt informāciju par tūrisma objektiem, atbildēt uz tūristu jautājumiem; organizēt izklaidēšanos; pavadīt tūristu grupas vai individuālos tūristus ceļojumu laikā; veikt ceļojumam nepieciešamo savu darbu plānošanu un organizēšanu. (Tūrisma un viesmīlības terminu skaidrojošā vārdnīca. — R., 2008)

Tūristu gids vēsturiski un tradicionāli

- Gida vārda izcelsme franču valodā lietvārda izteiksmē nozīmē – “kāds, kas rāda ceļu”, kā darbības vārds tas tiek lietots ar nozīmi “parādīt ceļu”
- Angļu valodā «guide» tiek pārsvarā izmantots kā “pavadonis”
- Gida īpašības - dzīvespriecīgs, laipns, neuzbāzīgs, interesants, diplomātisks, zinošs, patīkams, aktieris, lemtspējīgs, radošs- kas māk pasniegt tūristiem informatīvo materiālu viegli atbilstoši tam, kā to sagaida viesis

(Autora foto, 2022)

Ekskursiju veidi

- Pēc satura - pārskata un tematiskās
- Pēc grupas sastāva- grupu, individuālās ekskursijas; pieaugušo, skolēnu, senioru, vietējo vai ārvalstu utml...
- Pēc norises vietas- pilsētas, dabas, muzeja, ražotnes ...
- Pēc pārvietošanās veida- kājām, auto, velo
- Pēc ilguma- no stundas līdz vairākām stundām vai vairākdienu ceļojums
- Pēc norises formas- pastaigas, teatralizētas, mācību, spēles

(Autora foto, 2019)

Ekskursiju maršruts

- **Ceļojuma maršruti**- viens no galvenajiem pakalpojumu veidiem, kas tiek sniegti tūristiem
- Saskaņā ar M. B. Biržakovu, «Ceļojuma maršruts ir ģeogrāfiski definēts, piesaistīts noteiktai teritorijai un īpašiem objektiem un aprakstīts ar dažādu pārgājiena, ceļojuma maršruta detalizācijas pakāpi"
- Tūrisma maršruts tiek definēts kā iepriekš plānots maršruts tūristu pārvietošanai uz noteiktu laiku, lai saņemtu programmas sniegtos pakalpojumus un papildu tūrisma un ekskursiju pakalpojumus. Atkarībā no kustības maršrutā maršrutā ir lineārie, aplveida, radiālie un kombinētie maršrutu veidi.
- **Lineārie maršruti** - ceļojuma maršruts, kura sākums un beigas notiek dažādos ģeogrāfiskos uzturēšanās punktos. Tas ir visizplatītākais tūrisma maršruta veids
- **Aplveida maršruts** – ekskursijas maršruts sākas un beidzas vienā ģeogrāfiskā punktā
- **Radiālais maršruts**- ceļojuma maršruts, kura sākums un beigas notiek vienā ģeogrāfiskā uzturēšanās punktā, kurā tūrists dodas uz citām uzturēšanās vietām, vienlaikus atgriežoties ceļojuma sākuma punktā.

Ekskursijas maršruta plānošana

- Iepazīt klientu un viņa intereses vai apzināt tirgus segmentu
- Darbs ar informāciju (tēmas izvēle, individuālais teksts, dzejolis, dziesma, svarīgākie gada skaitļi, fakti, intervijas...)
- PESTEL – organizācijas ārējo vides faktoru analīze...?
- Tūrisma piesaišu izvēle (nozīmīgākie – mazāknozīmīgi)
- Ekskursijas plāna loģiska veidošana

Darbs ar informāciju

- Informācijas ieguves vietas (Internets, intervijas, paša pieredze, kursi, ekspertu lekcijas, ceļveži, romāni, u.c.)
- Nepieciešamās informācijas, stāstījuma, dramaturģijas izvēle
- Personīgi pieraksti par objektiem un paša pieredze
- Ikdienā – pastāvīga informācijas atjaunošana

PS. **Dramaturģija** ir daiļliteratūras veids. Autors notikumos iejaucas netieši, galveno varoņu raksturi un uzskati atklājas dialogos. Dramaturģijā izšķir trīs galveno žanru veidus: traģēdiju, komēdiju un drāmu. (Vikipedija)

(Autora foto, 2021)

Tūrisma piesaišu (attraction) izvēle

- Tūrisma piesaiste - elements, kas pievelk tūristus un rada vēlmi (motivē) apmeklēt tieši konkrēto tūrisma vietu (tūrisma galamērķi)
- Tūristu piesaiste var būt vieta, atsevišķs objekts, pasākums, notikums, mīts

PS. Tūrisma objekts - viens no tūrisma piesaistes veidiem – dabas objekts, ēka, būve un tml., kurš piesaista tūristus ar savu unikalitāti vai arī tipiskumu, estētisko vai vēsturisko vērtību

Tūrisma piesaišu veidi

- **Cilvēku veidotie jeb kultūrvēsturiskie** (parasti tiem ir vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska, ainaviska vai citāda saglabājama kultūras vērtība), **materiāli** (taustāmi) un **nemateriāli** (netaustāmi)
- **Dabas objekti**

(Autora foto)

Tūristu piesaišu nozīmīgums

- Starptautiskas nozīmes -UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālais saraksts, <https://latvijasdargumi.unesco.lv/lv/>
- Valsts nozīmes
- Reģiona un vietējas nozīmes
- Ceļotājam nozīmīgs!

(Autora foto, 2018)

Ekskursijas maršruta metodiskā izstrāde vai plāns

Ekskursijas maršruts: Sākums - A-B-C-D-E-n - Nobeigums					
Nr.p.k.	Apstāšanās punkts maršrutā	Piesaiste	Tēma un pieturas punkti	Ilgums orientējoši	Piezīmes un ievads nakošajam pieturas punktam
1		a		(min)	
		b			
		c			
		...n			
2					
3					
4					
5					
...n					

Ekskursiju vadīšanas tehnika (I)

- Kontakts ar transporta vadītāju
- Gida vieta autobusā vai pie objekta
- Iekāpšana/ izkāpšana no autobusa (Izkāpj pirmais, iekāpj pēdējais), autobuss sāk kustību, kad visi apsēdušies
- Iepazīšanās ar gidu (kājās stāvēt autobusā ar seju pret viesiem)
- Ekskursijas temps...!
- Papildus informācija uz individuālajiem jautājumiem
- Uzmanības krīzes novēršana (interaktīvi ar jautājumiem, uzdevumiem, spēlēm, balvām...)
- Darbs ar mikrofonu (nav visu laiku jārunā, ja nerunā izslēdz mikrofonu, mob.tālrunis)

(Autora foto, 2021)

Ekskursiju vadīšanas tehnika (II)

- Pirms izkāpšanas pateikt kur tiekamies pie autobusa vai tālāk pie orientiera
- Gids vienmēr ir priekšā (velo ekskursijas, auto ekskursijas, pārgājieni citādi)
- Mērķis - lai **tūristi labāk var apskatīt** konkrēto objektu
- Ja objekts jānovērtē kopumā, tad apstāšanās **tālāk** no objekta
- Ja jāpēta detaļas, tad **tuvāk** pie objekta
- Ja tas ir atsevišķs objekts, tad gids nostājas **blakus objektam** jeb atsevišķos gadījumos- **objekts gidam aiz muguras** (kariljons)
- Tūristi var izvietoties laika apstākļiem atbilstošā vietā, **puslokā**, bet vismaz rokas atvēziena attālumā
- Pirms sāk stāstījumu- **sagaida grupu**

Ekskursiju vadīšanas tehnika (III)

- Gids ir BOSS, jūs regulējat kustību
- Jūs atbildat par viesu drošību un labjūtu
- Pēc stāstījuma ieplānojiet laiku fotogrāfijām, tās tagad aktuālas, suvenīriem, wc
- Uzskates materiāli – attēli, planšete, sagatavots audio klips
- Ja ir kaut kas neplānots – pikets pie Saeimas, laika apstākļi nelabvēlīgi, paskaidrojam
- Neaizmirstam atvadīties un, ja viesiem ir jautājumi vai vajadzīgs padoms, iesakam

Lai viss izdotos

- Lai ekskursijas maršrutu sāktu reklamēt, un virzīt tūrisma tirgū, tas ir jānotestē. Paši vai ar tuviniekiem vai ļoti lojāliem klientiem, un tikai pēc tam:

AIDA

Interneta avoti ātrai informācijas iegūšanai

- <http://www.ambermarks.com/>
- <https://mantojums.lv/>
- <https://www.latvia.travel/>
- <https://www.travelzemgale.lv/en/>
- <https://www.nkmp.gov.lv/lv/kriteriji-kulturvesturiski-nozimigu-objektu-ieklausanai-valsts-aizsargajamo-kulturas-piemineklu-saraksta>
- https://tirgvediba.files.wordpress.com/2010/10/klepers_kalnacs_red_turisma_marsrutu_veidosana_2010.pdf
- <https://www.baltukelias.lt/lv>

Paldies un jautājumi!

E-pasts patstāvīgajiem darbiem:
bingonis@gmail.com